

بازخوانی طرح‌های پژوهشی

عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط

مجری: عبدالحسین صادقی مرشد
همکاران: دکتر حیدر علی هومن، آذرمیدخت رضایی
استاد راهنما: دکتر محمد جعفر جوادی سال ۱۳۸۶

چکیده:

در جریان اجرای این پژوهش با بررسی پیشینه پژوهشی و نیز از طریق نظرخواهی از گروه‌های دانش‌آموزان، دبیران، کارکنان مدارس، والدین دانش‌آموزان و دانشجویان، عامل‌های موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط گردآوری گردید. سپس براساس این عوامل موثر بر ایجاد مدارس با نشاط، با یکصد و پانزده سوال ساخته شد. این پرسشنامه توسط چهار متخصص مورد بررسی و اصلاح قرار گرفت. علاوه بر این با نظرخواهی از دانش‌آموزان نسبت به رفع اشکالات سوالات از جمله نکات مغلق یا نامفهوم تلاش شد تا پرسشنامه برای دانش‌آموزان به راحتی قابل فهم باشد. سپس با استفاده از روش نمونه برداری چند مرحله‌ای از مناطق ۱۹ گانه تهران، این پرسشنامه بر روی ۴۰۲ نفر اجرا شد. براساس اجرای نخست روند اصلاح حاصل از تحلیل عاملی موجب کاهش تعداد سوالات از یکصد و پانزده به یکصد و شش مورد گردید. به این ترتیب پرسشنامه اصلاح شده برای اجرای نهایی آماده گردید. اجرای نهایی پرسشنامه نیز براساس نمونه‌گیری چند مرحله‌ای از مناطق ۱۹ گانه تهران بر روی ۱۳۵۳ دانش‌آموز دختر و پسر انجام شد. اجرای نهایی پرسشنامه ضریب آلفای ۰/۹۵۸ را به دست داد. علاوه بر این انجام تحلیلی عاملی بر روی داده‌ها موجب استخراج هفده عامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط و نیز تعیین اهمیت نسبی این عوامل گردید. به طور موازی با روند بالا از طریق مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها نسبت به بررسی وضع موجود در آموزش و پرورش اقدام گردید.

یافته‌های حاصل از بررسی وضع موجود نشان داد که در حال حاضر وجود معضلات و دشواری‌های متعدد، ساختار آموزش و پرورش را درگیر نموده و به همین دلیل میزان رضایت و خشنودی به طور عمومی در حدی پایین قرار دارد.

بخشی از این پژوهش نیز به بررسی رفتارهای نشانگر نشاط و شادی در دانش‌آموزان اختصاص داشت که از طریق پیشینه و نیز پرسشنامه‌ها انجام گردید و این رفتارهای نشانگر مشخص شدند. در مجموع فعالیت انجام شده در این پژوهش موجب گردید تا وضعیت موجود در دبیرستان‌ها و مراکز پیش‌دانشگاهی از نظر نشاط و شادی مشخص گردد. علاوه بر این عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط مشخص گردید و اهمیت نسبی آنها نیز به دست آمد. همچنین اطلاعات نسبتاً جامعی از رفتارهای نشانگر نشاط و شادی در دانش‌آموزان حاصل شد.

اهداف پژوهش:

پژوهش حاضر دارای دو هدف اساسی و مهم است. هدف اول یافتن عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط می‌باشد. این هدف مربوط به یافتن عواملی است که می‌توانند مدرسه را به سوی نشاط و شادی سوق دهند. هدف دوم تعیین اهمیت نسبی این عوامل در مدرسه می‌باشد. در این هدف مقصود به دست آوردن این نکته است که از میان عامل‌های گوناگون، ترتیب اهمیت آنها چگونه است.

سوال‌های پژوهش

- در این پژوهش سوال‌های زیر مورد بررسی قرار گرفتند.
۱. وضعیت موجود نشاط و شادی مدارس چگونه است؟
 ۲. عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط کدامند؟
 ۳. اهمیت نسبی عوامل موثر بر شادی و نشاط در مدرسه چقدر است؟
 ۴. آیا از نظر عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط، بین دختران و پسران تفاوت وجود دارد؟
 ۵. رفتارهای نشان‌دهنده نشاط و شادی در دانش‌آموزان کدامند؟

بیان مسئله

شادی و نشاط یکی از خصوصیات مهم

منابع گوناگون روانشناسی نشان داده‌اند که فقدان شادی و نشاط یا به عبارت دیگر تمایل به سوی افسردگی می‌تواند موجب کاهش شدید بازده فعالیت‌های تحصیلی و آموزشی گردد. یکی از اهداف مهم در هر سامانه آموزشی باید بر حذف حالات افسردگی و ناخشنودی باشد تا از این رهگذر بر کیفیت کارکردی دانش‌آموزان افزوده گردد. فرآیند شادی‌آفرینی و نشاط‌افزایی و به عبارت دیگر کاستن از گرایش‌های افسردگی مدارس در مدارس به عنوان یک راهکار ارتقا کیفیتی نیازمند آن است که در ابتدا مفهوم شادی در زندگی آموزگاری دانش‌آموزان مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

در این تحقیق مسئله این است که با توجه به پیچیده بودن پدیده‌های نشاط و شادی و نیز حضور عناصر متعدد در سامانه مدرسه کدامیک از عناصر موجود در مدرسه در پدیدآیی شادی و نشاط دارای نقش هستند. به تعبیر دیگر اگر نشاط و شادی محصول عناصر و عوامل چندگانه است، کدامیک از عوامل موجود در مدرسه در حصول نشاط و شادی ایفای نقش می‌گردد. علاوه بر این مسئله یک نکته مهم دیگر اهمیت نسبی این عوامل است. منظور از اهمیت نسبی این عوامل این است که در مقایسه با هم چه مراتبی از اهمیت برای آنها وجود دارد. اکنون می‌توان در قالب یک گزاره سوالی مسئله تحقیق را به طور دقیق‌تری مطرح نمود. از میان عوامل گوناگونی که در ساختار مدرسه در یک دیدگاه وسیع خود وجود دارند، کدام عوامل و عناصر در پدیدآیی شادی و نشاط موثر هستند و میزان اثرگذاری یا اهمیت نسبی آنها چگونه است.

پیشنهادات

در خلال پژوهش حاضر براساس اطلاعات حاصل از گروه‌های مختلفی که نظرات خود را ارایه کردند، مشخص گردید که آزمون سراسری تبدیل به یک عامل مهم نگرانی، تنش روانی و اضطراب در دانش‌آموزان شده است. ابعاد این مشکل بسیار گسترده هستند و حتی به روند علاقه به دانش و نیز فهم اکتشافی و عمیق آن لطمه زده است. فشار این عامل بر روی دانش‌آموزان به قدری قابل توجه است که می‌توان آن را یک عامل ضد نشاط و شادی در مدرسه دانست. از آن جا که این پژوهش در ارتباط با عوامل موثر بر ایجاد مدرسه با نشاط طراحی و اجرا گردید امکان بررسی عمیق و همه‌جانبه کنکور و آثار و پیامدهای آن وجود نداشت. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود تا تعدادی از طرح‌های پژوهشی برای بررسی همه‌جانبه و گسترده مسئله کنکور، تصویب و اجرا گردند.

اضطراب و افسردگی است. آرگایل در تعریف جدیدتر خود، نکات دیگری را به نظریه فوق افزوده است.

شادی یک عامل منفرد تجربه است که دست کم دارای سه مولفه نسبتاً مستقل: رضایت از زندگی، عاطفه مثبت و عاطفه منفی است. این چهارچوب نظری بیان می‌کند که شادی به عنوان یک پدیده پیچیده از مولفه‌هایی تشکیل شده است که براساس حصول آنها، نشاط و شادی حاصل می‌گردد. هر کدام از این مولفه‌ها در درون خود عوامل و مولفه‌های متعددی دارند. بررسی پیشینه مباحث نشاط و شادی که در تحقیقات مختلف به دست آمده است به سهولت در مولفه‌های سه‌گانه آرگایل به عنوان زیرمجموعه قابل جای‌گذاری هستند.

منابع گوناگون روانشناسی نشان داده‌اند که فقدان شادی و نشاط یا به عبارت دیگر تمایل به سوی افسردگی می‌تواند موجب کاهش شدید بازده فعالیت‌های تحصیلی و آموزشی گردد

منابع روانشناسی نشان می‌دهند که شادی و نشاط به منابع گوناگونی بستگی دارد. به عبارت دیگر شادی، پدیده‌ای پیچیده است. ویژگی چند مولفه‌ای بودن شادی و نشاط، امکان بررسی میزان حضور مولفه‌های گوناگون شادی و در نتیجه تعیین میزان پتانسیل آن را به طور نسبی به دست می‌دهد.

درمورد شادی

به این یافته‌ها دست پیدا کردند

۱. بین شادی و نشاط در روان رنجور خوبی یک رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد. هر قدر میزان شادی و نشاط بالاتر باشد فرد، از وضعیت روان رنجور خوبی دور می‌گردد.

۲. تفاوت معنی‌داری میان پسران و دختران از نظر میزان شادی وجود ندارند. به نظر می‌رسد که هر دو جنس دارای وضعیتی مشابه در ارتباط با میزان شادی و نشاط هستند.

انسان است که نقش قابل توجهی در ابعاد شخصیت و عملکرد انسان دارد. در ارتباطات روزمره وجود شادی و نشاط به قدری اهمیت دارد که فقدان آن از طرف دیگران به طور جدی به عنوان علامتی برای وجود مشکلات و نابسامانی‌ها تعبیر می‌کنند. براساس نظریه دیدگاه آرگایل شادی و نشاط یک پدیده و ویژگی در انسان است که براساس سه بخش یا مولفه مشخص می‌شود که شامل عاطفه مثبت، رضایت از زندگی و فقدان احساسات منفی است. حاصل شدن حالت شادی و نشاط وابسته به وجود عواطف مثبت مانند لذت، آرامش، اعتماد به خود، علاقه، شگفتی، زندگی و سرور، سرحال بودن و تهییج شدن، وجود رضایت از زندگی و نیز فقدان احساسات یا عواطف منفی مانند عصبانیت،

